

- 26 Vanaf het dak van een 35 m hoge toren wordt een kogeltje recht omhoog geschoten. De beginsnelheid van het kogeltje bedraagt 22 m s^{-1} . Het startpunt noem je A. Bij de vragen a en b wordt de luchtweerstand verwaarloosd.
- a Bereken met behulp van de wet van behoud van energie de maximale hoogte die het kogeltje bereikt ten opzichte van de grond.
- Bij de val naar beneden passeert het kogeltje punt A. Hedwig weet zeker, zonder te rekenen, dat de snelheid van het kogeltje op dat moment 22 m s^{-1} is.
- b Leg zonder berekening uit waarom de snelheid bij A weer 22 m s^{-1} is. Nu verwaarloos je niet de invloed van de luchtweerstand op de beweging van het kogeltje. De maximale hoogte die het kogeltje dan bereikt, is kleiner.
- c Leg dit uit met behulp van de wet van behoud van energie.
- d Is de snelheid waarmee het kogeltje punt A passeert nu ook kleiner dan 22 m s^{-1} ? Licht je antwoord toe.

Opgave 26

- a De maximale hoogte van het kogeltje ten opzichte van de grond bereken je met de formule voor de zwaarte-energie.
De zwaarte-energie bereken je met de wet van behoud van energie.

$$\sum E_{\text{in},A} = \sum E_{\text{uit},B}$$

- A Het kogeltje bevindt zich op het dak van de toren.
Er is een hoogte van 35 m. Dus is er zwaarte-energie (ten opzichte van de grond).
Het kogeltje heeft een snelheid. Dus is er kinetische energie.
- B Het kogeltje bevindt zich in het hoogste punt van de beweging.
Er is een bepaalde hoogte. Dus is er zwaarte-energie.
Bij de maximale hoogte is de snelheid 0 m s^{-1} . Er is geen kinetische energie.

$$\begin{aligned} E_{\text{K},A} + E_{\text{ZW},A} &= E_{\text{ZW},B} \\ \frac{1}{2} \cdot m \cdot v_A^2 + m \cdot g \cdot h_A &= m \cdot g \cdot h_B \\ \frac{1}{2} \cdot v_A^2 + g \cdot h_A &= g \cdot h_B \quad (\text{na wegstrepen } m) \\ v_A &= 22 \text{ m s}^{-1} \\ h_A &= 35 \text{ m} \\ g &= 9,81 \text{ m s}^{-2} \\ \frac{1}{2} \times (22)^2 + 9,81 \times 35 &= 9,81 \cdot h_B \\ h_B &= 59,6 \text{ m} \\ \text{Afgerond: } h_B &= 60 \text{ m.} \end{aligned}$$

- b De luchtweerstand wordt verwaarloosd. Tijdens de beweging is er geen warmteontwikkeling. Bij de verplaatsing van de kogel van 35 naar 60 m hoogte wordt de kinetische energie omgezet in een toename van de zwaarte-energie.
Bij de verplaatsing van 60 naar 35 m hoogte gebeurt het omgekeerde.
De snelheid is dus weer 22 m s^{-1} .

c
$$\sum E_{\text{in},A} = \sum E_{\text{uit},B}$$

- A Het kogeltje bevindt zich op het dak van de toren.
Er is een hoogte van 35 m. Dus is er zwaarte-energie (ten opzichte van de grond).
Het kogeltje heeft een snelheid. Dus is er kinetische energie.
- B Het kogeltje bevindt zich in het hoogste punt van de beweging.
Er is een bepaalde hoogte. Dus is er zwaarte-energie.
Bij de maximale hoogte is de snelheid 0 m s^{-1} . Er is geen kinetische energie.
Er is luchtweerstand. Dus ontstaat er warmte.

$$\begin{aligned} E_{\text{K},A} + E_{\text{ZW},A} &= E_{\text{ZW},B} + Q \\ \frac{1}{2} \cdot m \cdot v_A^2 + m \cdot g \cdot h_A &= m \cdot g \cdot h_B + Q \end{aligned}$$

Een deel van de kinetische energie wordt nu omgezet in warmte. De toename van de zwaarte-energie is dus kleiner. De hoogte die het kogeltje bereikt, is dan kleiner.

- d Om te bepalen of de snelheid bij punt A kleiner is dan 22 m s^{-1} gebruik je de wet van behoud van energie.

$$\sum E_{\text{in},A} = \sum E_{\text{uit},B}$$

- A Het kogeltje bevindt zich op het dak van de toren.
Er is een hoogte van 35 m. Dus is er zwaarte-energie (ten opzichte van de grond).
Het kogeltje heeft een snelheid. Dus is er kinetische energie.
- B Het kogeltje bevindt zich weer op het dak van de toren.
Er is een bepaalde hoogte. Dus is er zwaarte-energie.
Het kogeltje passeert deze hoogte en heeft dus een snelheid.
Er is luchtweerstand. Dus ontstaat er warmte.

$$\begin{aligned} E_{\text{K},A} &= E_{\text{K},B} + Q \\ \frac{1}{2} \cdot m \cdot v_A^2 &= \frac{1}{2} \cdot m \cdot v_B^2 + Q \end{aligned}$$

Omdat Q altijd een positieve waarde heeft, volgt uit deze vergelijking $v_B < v_A$.
Dus is de snelheid in punt A bij terugkomst kleiner dan 22 m s^{-1} .